

Úvod do uměnovědných studií

Kultura, populární kultura, masová kultura

Na cestě k modernímu pojmu kultury

- ▶ Osvícenství – **hodnotový (axiologický) pojem kultury** jako zdokonalování, zušlechtění a zjemnění duševních a tělesných vlastností člověka
- ▶ Johann Gottfried Herder (1744-1803) /
 - ▶ dějinný proces – jako postupný a zákonitý vývoj, v němž musí rozum a spravedlnost vést k upevnění lidskosti

Na cestě k modernímu pojmu kultury

- ▶ Nástup moderních věd – historiografie a antropologie - uvádí do oběhu **hodnotově neutrální, deskriptivní pojem kultury** (E.B.Tylor)
- ▶ Kulturní relativismus
- ▶ Kulturní pesimismus (Heidegger, Adorno)

Typologie kultury

- ▶ Kultura jako proces
 - ▶ Marx, Freud, Huizing
- ▶ Kultura jako struktura
- ▶ Pojmy: Kultura a civilizace

Dva důležité koncepty

▶ Proces civilizace

- ▶ N. Elias, *O procesu civilizace*, 1939
- ▶ Rostoucí diferenciaci a komplexnost
- ▶ Proměny lidského chování od středověku do doby moderní doby: mění se nejen formy vzájemné provázanosti lidí, ale i sami lidé
 - ▶ psychogeneze civilizace – rozvoj osobnostních struktur a způsobů chování
 - ▶ sociogeneze civilizace – jak se mění nerovnost, moc a řád

▶ Sapir-Whorfova hypotéza

- ▶ 30. léta 20. stol.
 - ▶ Pojetí reálného světa je vystavěno na jazykových zvyklostech dané komunity
 - ▶ Kritika: myšlení nelze ztotožnit s jazykem
-

Populární kultura – literatura v češtině

▶ Primární texty:

- ▶ Bachtin, Michail Michajlovič: *François Rabelais a lidová kultura středověku a renesance*. Praha 1975, 2007.
- ▶ Eco, Umberto: *Skeptikové a těšitelé*. Praha 1995.
- ▶ Volek, Jaroslav: Heslo „Populární kultura“.
http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/popularni_kultura.htm

Lidová kultura

- ▶ ideální typ folklóru – kultura jednotlivých lokálních komunit v tradiční společnosti
 - ▶ vazba na každodenní život
 - ▶ nejsou striktně odděleny role umělce a publika
 - ▶ výrazně lokální charakter
 - ▶ není mediálně zprostředkována – orální tradice
 - ▶ není masová

Na cestě k populární kultuře

- ▶ Karneval v kultuře středověkého světa
- ▶ Proces transformace společnosti v moderní době
- ▶ Znak „moderní“ populární kultury

Transformace lidové kultury v procesu modernizace a znaky populární kultury

▶ Urbanizace

- ▶ Nelokální charakter
- ▶ Konfrontace s „vyšší“ kulturou

▶ Technický rozvoj

- ▶ Postupné zprostředkování médií
- ▶ Zmasovění

Teorie populární kultury - hlavní školy

- ▶ **Frankfurtská škola**
 - ▶ T.W Adorno, M. Horkheimer

- ▶ **Politická ekonomie**
 - ▶ Hegemonie, Ideologie
 - ▶ A. Gramsci, S. Hall

- ▶ **Strukturalismus a sémiologie**
 - ▶ U. Eco, R. Barthes

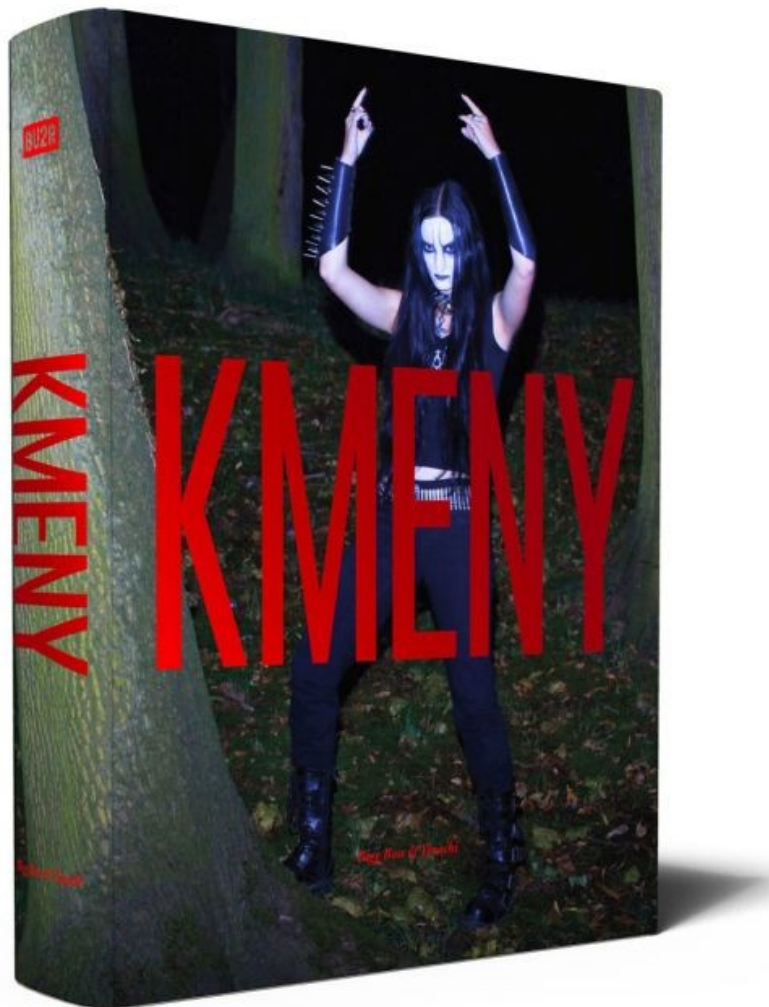

Pojem subkultura

- ▶ označuje specifickou kulturu skupiny lidí, kteří sdílejí zvláštní hodnoty a normy, v nichž se rozcházejí s majoritní či dominantní kulturou či společností
- ▶ antropologický pojem kultura je východiskem – vztahuje se k celku způsobu života
- ▶ v pohledu kulturních studií často subverzivní rysy, opozice
- ▶ sféra tvorby autentických významů a hodnot, jež jsou pak korumpovány masovou kulturou

Mapa subkultur u nás

Masová komunikace

- ▶ velký rozsah
- ▶ jednosměrný tok
- ▶ asymetrie
- ▶ neosobní a anonymní
- ▶ propočítaný vztah
- ▶ standardizovaný obsah

Masové publikum

- ▶ početné
- ▶ velmi rozptýlené
- ▶ neinteraktivní a anonymní
- ▶ heterogenní
- ▶ neorganizované a neschopné samostatné akce

Masová kultura

- ▶ není tradiční
- ▶ není elitní
- ▶ je produkována masově
- ▶ je populární (popular)
- ▶ je komercializovaná
- ▶ je homogenizovaná

